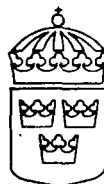

Lagutskottets betänkande

1987/88:15

om ändrade regler vid löneutmätning och införsel
(prop. 1987/88:59)

LU
1987/88:15

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1987/88:59 vari föreslås en utvidgning av de olika typer av ersättningar som får tas i anspråk genom löneutmätning och införsel. Utskottet tillstyrker bifall till propositionen.

Propositionen

I proposition 1987/88:59 föreslår regeringen (justitiedepartementet) – efter hörande av lagrådet – att riksdagen antar i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i utsökningsbalken
 2. lag om ändring i studiestödslagen (1973:349)
 3. lag om ändring i familjebidraglagen (1978:520)
- Lagförslagen har intagits i *bilaga* till betänkandet.

Utskottet

Utsökningsbalken (UB) anvisar två olika former för exekution i lön, nämligen utmätning av lön (7 kap.) och införsel (15 kap.). Enligt 15 kap. 1 § UB får införsel äga rum endast för underhållsbidrag enligt äktenskapsbalken och föräldrabalken, för skatter och allmänna avgifter i fall som särskilt föreskrivs samt för böter och viten. För utmätning av lön uppställs däremot inte några särskilda villkor i fråga om exekutionsfordringens beskaffenhet. Även i andra avseenden skiljer sig de båda exekutionsformerna från varandra. Gemensamt för dem är dock bl.a. att vad som får tas i anspråk är bl.a. lön, vissa löneliknande inkomster såsom pension och livränta samt sjukpenning och föräldrapenning. Däremot får varken införsel eller utmätning av lön ske i arbetslöshetsersättning, utbildningsbidrag och en del andra förmåner som ersätter inkomstbortfall. Införsel är en förhållandevis effektiv metod för indrivning och i praktiken används införsel i stor utsträckning för indrivning av såväl försäkringskassornas och de underhållsberättigades krav på underhållsbidrag som det allmännas fordringar på skatter och böter m.m.

I propositionen föreslås att vissa av de ersättningar som utgår vid värnpliktstjänstgöring, utbildning och arbetslöshet skall på samma sätt som vanlig lön kunna tas i anspråk genom löneutmätning och införsel. Undantag görs bl.a. för sådana ersättningar för vilka mottagaren är återbetalningsskyl-

dig och ersättningar som avser att kompensera mottagaren för särskilda kostnader.

Utskottet erinrar om att riksdagen under senare år vid åtskilliga tillfällen behandlat frågan om en utvidgning av införselmöjligheterna till att omfatta olika typer av ersättningar vid utbildning och arbetslöshet m.m. Senast prövades frågan i samband med behandlingen av proposition 1986/87:35 om ändring i reglerna för bidragsförskott och underhållsbidrag. I yttrande till socialutskottet över propositionen och de med anledning av den väckta motionerna framhöll lagutskottet (LU 1986/87:3 y) att den nuvarande avgränsningen i UB av de förmåner som kan tas i anspråk genom införsel inte ter sig tillfredsställande. Den innebär att skiftande sociala förmåner med i huvudsak samma kompensationsnivå för inkomstbortfall behandlas olika i indrivningshänseende. Starka skäl talade enligt utskottets mening för att en ändring borde komma till stånd så att möjligheterna till exekutiva åtgärder mot underhållsskyldiga med samma ekonomiska situation inte längre görs beroende av vilket slag av inkomster vederbörande har. Eftersom enligt uttalanden i propositionen frågan skulle beredas inom regeringskansliet med sikte på en proposition i saken ansåg utskottet att riksdagen inte borde föregripa beredningsarbetet genom att såsom yrkats i en motion genomföra en partiell reform av införsel- och utmättningsreglerna. I sitt av riksdagen godkända betänkande (SoU 1986/87:10) anslöt sig socialutskottet till lagutskottets yttrande.

Enligt utskottets mening tillgodoser förslaget i propositionen de synpunkter som kom till uttryck vid riksdagsbehandlingen 1986/87. Den föreslagna avgränsningen av de ersättningar som skall kunna tas i anspråk genom införsel och löneutmätning får anses väl avvägd. Utskottet tillstyrker därför bifall till propositionen.

De föreslagna lagändringarna skall enligt propositionen träda i kraft den 1 april 1988. Med hänsyn till att riksdagen kan beräknas komma att ta ställning till propositionens förslag först under mars månad 1988 förordar utskottet att ikraftträdandetidpunkten sätts till den 1 juli 1988.

Vid bestämmandet av ikraftträdandetidpunkten har utskottet även beaktat att de föreslagna ändringarna kräver nya rutiner hos kronofogdemyndigheterna. Vidare kommer ändringarna att medföra ett administrativt merarbete hos arbetslöshetskassorna. Även försäkringskassornas arbete påverkas av de nya reglerna. Utskottet vill understryka vikten av att riksskatteverket i samarbete med riksförsäkringsverket, försäkringskassorna och arbetslöshetskassorna försöker finna smidiga och ändamålsenliga rutiner för tillämpningen av de ökade införsel- och utmättningsmöjligheterna. Enligt utskottets mening är det vidare angeläget att regeringen följer utvecklingen på området och tar de initiativ som kan bli erforderliga om tillämpningssvårigheter skulle uppstå.

Utskottet hemställer

att riksdagen antar de i proposition 1987/88:59 framlagda förslagen till

dels lag om ändring i utsökningsbalken.

dels lag om ändring i studiestödslagen (1973:349).

dels lag om ändring i familjebidragslagen (1978:520)
med den ändringen att ikraftträdandetidpunkten för lagförslagen
bestäms till den 1 juli 1988.

LU 1987/88:15

Stockholm den 1 mars 1988

På lagutskottets vägnar

Per-Olof Strindberg

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Inga-Britt Johansson (s), Allan Ekström (m), Bengt Kronblad (s), Inger Hestvik (s), Nic Grönvall (m), Gunnar Thollander (s), Marianne Karlsson (c), Berit Löfstedt (s) och Kjell-Arne Welin (fp).

Häri genom föreskrivs att 7 kap. 1 § och 15 kap. 2 § utsökningsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Bestämmelserna i detta kapitel gäller i fråga om utmätning av

1. arbetstagares lön, vare sig den utgår som tidlön, ackordslön, provision eller annan gottgörelse,
2. annan ersättning för arbetsinsats av gäldenären, om dennes ställning är jämförlig med en arbetstagares,
3. belopp som utgår som pension eller livränta,

4. sjukpenning eller annan *dagersättning*, som utgår på grund av sjukdom eller olycksfall eller av annan sådan anledning.

4. sjukpenning, *föräldrapenning-förmåner och annan ersättning* som utgår på grund av sjukdom, smitta, olycksfall, utbildning, arbetslöshet, värnpliktstjänstgöring eller annan tjänstgöring som ersätts med samma eller liknande förmåner som värnpliktstjänstgöring, allt i den mån ersättningen inte avser att kompensera för särskilt angivna kostnader eller skall återbetalas.

Bestämmelserna i detta kapitel är ej tillämpliga när gäldenären är dödsbo eller annan juridisk person.

För vissa fall när skälig lön ej utgår för gäldenärens arbete gäller enligt 18 § särskilda bestämmelser.

15 kap.

2 §

Genom införsel får tagas i anspråk

1. arbetstagares lön, vare sig den utgår som tidlön, ackordslön, provision eller annan gottgörelse,
2. annan ersättning för arbetsinsats av gäldenären, om dennes ställning är jämförlig med en arbetstagares,
3. periodiskt vederlag för utnyttjande av patent, rätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annan sådan rättighet eller för överlåtelse av rörelse,
4. belopp som utgår som pension eller livränta,

5. sjukpenning eller annan *dagersättning*, som utgår på grund av sjukdom eller olycksfall eller av annan sådan anledning.

5. sjukpenning, *föräldrapenning-förmåner och annan ersättning* som utgår på grund av sjukdom, smitta, olycksfall, utbildning, arbetslöshet, värnpliktstjänstgöring eller annan tjänstgöring som ersätts med samma eller liknande förmåner som värnpliktstjänstgöring, allt i den mån ersättningen inte avser att

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

LU 1987/88:15

*kompensera för särskilt angivna
kostnader eller skall återbetalas.*

Bilaga

För vissa fall när skälig lön ej utgår för gäldenärens arbete gäller enligt
19 § särskilda bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1988.

2 Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973:349).

LU 1987/88:15
Bilaga

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 3 § studiestödslagen (1973:349)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Fordran på studiestöd kan *ej* överlåtas *eller tagas i mät för gäld.*

Föreslagen lydelse

9 kap.

3 §

En fordran på studiestöd kan *inte* överlåtas.

En fordran på studiehjälp eller studiemedel får inte tas i anspråk genom utmätning eller införsel. Andra fordringar på studiestöd kan utmätas och tas i anspråk genom införsel i den ordning och i den omfattning som anges i 7 kap. och 15 kap. utsökningsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1988.

¹ Lagen omtryckt 1987:303.

3 Förslag till

Lag om ändring i familjebidragslagen (1978:520)

LU 1987/88:15

Bilaga

Härigenom föreskrivs att 37 § familjebidragslagen (1978:520) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 §

Fordran på familjebidrag får *ej* överlåtas eller utmätas.

Fordran på familjebidrag får *inte* överlåtas och *inte heller tas i anspråk genom utmätning eller införelse*.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1988.

